

Ášši 12 NSR ehtalaš njuolggadusaid ođasmahttin / Sak 12 Revidering av NSRs etiske retningslinjer

Bakgrunn

NSR har hatt etiske retningslinjer siden 2007. Retningslinjene skal bidra til tillit til NSRs organisatoriske og politiske arbeid og gi tillitsvalgte, folkevalgte og ansatte veiledning i etiske spørsmål.

Landsstyret vedtok i 2023 å sette ned et utvalg for å revidere og bearbeide de eksisterende retningslinjene. Utvalget hadde følgende mandat:

- Revidere og bearbeide dagens etiske retningslinjer.
- Utvalget bes også se på hvilke retningslinjer og lover NSR skal forholde seg når det gjelder habilitet.
- Utvalget bes videre om at Landsstyret gjøres oppmerksom på hvilke andre endringer i våre vedtekter og øvrig regelverk som bør gjøres i forbindelse med eventuelle endringer i etiske retningslinjer.

Det etiske utvalget har vært ledet av Kirsti Guvsám. Andre medlemmer i utvalget har vært Mathias Eilert Olsen, Terje Lilleeng og Elle Nystad. De leverte sin innstilling til landsstyret 20.10.2024.

Et forslag til nye retningslinjer ble lagt fram for landsmøtet i 2024. Landsstyret fikk da i oppdrag å jobbe videre med de etiske retningslinjene. I dette arbeidet har det også vært viktig å tydeliggjøre hva som faktisk endres sammenlignet med retningslinjene fra 2007.

Forslaget som nå legges fram viderefører de grunnleggende prinsippene i de eksisterende retningslinjene: tillit, åpenhet, habilitet, lojalitet, uavhengighet og ansvarlighet. Samtidig foreslås det å modernisere, forenkle og tydeliggjøre retningslinjene.

Hva er nytt?

De nye retningslinjene innebærer ikke at NSR innfører et helt nytt etisk regelverk. Mange av prinsippene fra 2007 videreføres, men de formuleres tydeligere og suppleres med bestemmelser om problemstillinger som i liten grad eller ikke var omtalt tidligere.

De viktigste endringene er:

Tydeligere hvem retningslinjene gjelder for

Det tydeliggjøres at retningslinjene gjelder tillitsvalgte, folkevalgte og ansatte i NSR.

Respekt og trygge møteplasser

Det tas inn en tydelig forventning om respekt for alle mennesker.

Det slås også fast at ledere, tillitsvalgte, folkevalgte og ansatte har et særskilt ansvar for etisk refleksjon og for å bidra til trygge møteplasser i organisasjonen.

Bevissthet om makt og posisjon

Det innføres en tydelig bestemmelse om at den enkelte skal være bevisst den makten og påvirkningskraften som følger med et verv eller en stilling, og ikke misbruke den tilliten man har fått.

Dette utvider retningslinjene fra først og fremst å handle om økonomiske bindinger og habilitet til også å omfatte hvordan makt og posisjon brukes i møte med andre.

Sosiale medier

De gamle retningslinjene omtaler ikke sosiale medier. Det nye forslaget tydeliggjør at de samme forventningene til ansvarlighet og opptreden gjelder i sosiale medier som i møter ansikt til ansikt og i den offentlige debatten.

Grenser, rusmidler og krenkende adferd

Det tas inn nye bestemmelser om at man skal være bevisst egne og andres grenser ved bruk av lovlige rusmidler, og at NSR har nulltoleranse for ulovlige rusmidler.

Det innføres også nulltoleranse for adferd som oppleves krenkende og som ikke respekterer andres fysiske, følelsesmessige eller mentale integritet.

Dette er områder som ikke var regulert i de tidligere etiske retningslinjene.

Ytringsfrihet og respekt

Ytringsfriheten tydeliggjøres som et viktig prinsipp i organisasjonen. Samtidig understrekes den enkeltes ansvar for å opptre respektfullt og saklig i møte med andre.

Sensitiv informasjon og eksterne interesser

Bestemmelsene om bruk av informasjon man får gjennom verv eller stilling videreføres og tydeliggjøres.

Det foreslås blant annet at man ikke skal bruke sin rolle eller tilgang til sensitiv informasjon i NSR til å oppnå oppdrag, samarbeid eller andre fordeler hos eksterne aktører.

Bestikkelser, gaver og økonomiske interesser

Bestikkelser omtales nå uttrykkelig i retningslinjene. Det tydeliggjøres at ingen skal motta bestikkelser, gaver eller andre fordeler som kan påvirke beslutninger eller skape tvil om den enkeltes integritet.

Det foreslås også at gaver av større verdi skal tilfalle organisasjonen.

Bestemmelsen om oversikt over bierverv og økonomiske interesser videreføres. NSRs sekretariat skal én gang i året gjennomføre en undersøkelse blant ansatte og tillitsvalgte. Registreringen er frivillig og skal bare omfatte forbindelsens karakter.

Varsling

De gamle retningslinjene slo fast at ansatte og politikere skulle oppfordres til å varsle om kritikkverdige forhold.

I det nye forslaget tydeliggjøres det at alle skal varsle om kritikkverdige forhold og brudd på de etiske retningslinjene.

Forslaget legger ikke opp til en permanent varslingsgruppe. Landsstyret kan i stedet sette ned et eget utvalg for behandling av varsler når det er behov for det. Dette gir organisasjonen mulighet til å tilpasse behandlingen til den enkelte saken og samtidig sikre at varsler håndteres etter fastsatte rutiner.

Landsstyrets vurdering

Landsstyret mener NSR fortsatt trenger etiske retningslinjer som setter tydelige forventninger til personer som har verv, folkevalgte posisjoner eller arbeid i organisasjonen.

Retningslinjene fra 2007 inneholder fortsatt viktige prinsipper, men både organisasjonen og samfunnet har endret seg siden de ble vedtatt. Problemstillinger knyttet til blant annet sosiale medier, maktrelasjoner, trygge møteplasser, grensesetting og rusmidler er i liten grad omtalt i dagens retningslinjer.

Forslaget som legges fram er også kortere og mer tilgjengelig. Målet er at retningslinjene ikke bare skal være et dokument man finner fram når noe har gått galt, men et regelverk som tillitsvalgte, folkevalgte og ansatte kjenner til og kan bruke i det daglige.

Samtidig videreføres sentrale bestemmelser om habilitet, interessekonflikter, økonomiske bindinger, gaver, reiser, sensitiv informasjon, åpenhet og lojalitet.

Landsstyret mener derfor at forslaget både ivaretar det som fortsatt er relevant i de eksisterende retningslinjene og tydeliggjør forventningene på områder som har fått større betydning siden retningslinjene ble vedtatt i 2007.

Etiske retningslinjer kan ikke regulere alle situasjoner som kan oppstå. Den enkelte må også gjøre egne etiske vurderinger og søke råd når det er tvil. Retningslinjene skal først og fremst gi et felles utgangspunkt for hvilken kultur og hvilke standarder NSR ønsker i organisasjonen.

NSRs etiske retningslinjer

Formål

NSRs etiske retningslinjer skal bidra til et tillitsfullt og åpent organisatorisk og politisk arbeid, der tillitsvalgte, folkevalgte og ansatte opptrer lojalt og etterstreber høy etisk standard. Retningslinjene skal fremme bevissthet om etiske spørsmål, forebygge uakseptabel adferd og sikre at tillitsvalgte, folkevalgte og ansatte forvalter sine roller på en ansvarlig og klanderfri måte, slik at NSRs arbeid oppfattes som legitimt og tillitvekkende.

Hver enkelt tillitsvalgt, folkevalgt og ansatt plikter å gjøre seg kjent med de bestemmelser og instruksjoner som til enhver tid gjelder i organisasjonen, og har et personlig ansvar for å følge retningslinjene på beste måte.

Alle tillitsvalgte, folkevalgte og ansatte i NSR skal vise respekt for alle mennesker.

Lederne i organisasjonen, de tillitsvalgte, de folkevalgte og ansatte har et særskilt ansvar for etisk refleksjon og for å skape trygge møteplasser i organisasjonen.

Ansvar

Leder og hovedsekretær har ansvar for å følge opp at etiske retningslinjer etterleves. Landsstyret har ansvar for å etablere rutiner.

1. Representativitet, habilitet og adferd

- a. Alle skal være bevisst den makt og påvirkningskraft de har i relasjon til andre både i og utenfor organisasjonen, og ikke misbruke den tillit de har i kraft av sitt verv eller sin stilling.
- b. Det skal herske en gjensidig lojalitet i NSR mellom den enkelte tillitsvalgte, folkevalgte og ansatte i NSR.
- c. Alle skal opptre i lojalitet med NSRs interesser.
- d. Alle må være bevisste på sin representasjon av NSR samt grensen mellom privatliv og NSRs interesser.
- e. Informasjon fra vervet skal ikke brukes for personlige fordeler eller til skade for andre.
- f. Vær oppmerksom på habilitetsforhold.
- g. Unngå situasjoner som kan skape interessekonflikter.
- h. Vær åpen om mottatte eller tilbudte tjenester eller honorar fra eksterne parter som ønsker å påvirke NSR.
- i. Det skal gis fritak fra verv eller stilling hvis man mottar eksterne tjenester eller honorar fra aktører som ønsker å påvirke NSR.
- j. Alle skal tenke på organisasjonens beste, også når det brukes sosiale medier. Man skal ha samme aktsomhet på sosiale medier som man har ansikt til ansikt eller i debattinnlegg i aviser.

- k. Dersom man trer ut av vervet eller stilling skal man ikke misbruke sensitiv informasjon som man har fått i kraft av verv eller stilling.
- l. Man skal ikke bruke sin rolle eller tilgang til sensitiv informasjon i NSR til å oppnå oppdrag, samarbeid eller andre fordeler hos eksterne aktører.
- m. Man skal ha et bevisst forhold til egne grenser og andres grenser ved bruk av lovlig rusmidler.
- n. NSR har nulltoleranse for ulovlige rusmidler.
- o. NSR har nulltoleranse for adferd som oppleves krenkende og som ikke respekterer en annens integritet fysisk, følelsesmessig eller mentalt.
- p. NSR skal i sin virksomhet etterstrebe åpenhet, skape tillit og bidra til god og korrekt informasjon.
- q. NSR verner om ytringsfriheten, og alle har et ansvar for å opptre respektfullt og saklig i møte med andre.

2. Bestikkelser, gaver eller andre fordeler

- a. Ingen skal ikke motta bestikkelser, gave eller andre fordeler som kan påvirke beslutninger eller reise tvil om integritet.
- b. Gaver av større verdi skal tilfalle organisasjonen.
- c. Ingen skal gi eller tilby gaver som kan påvirke andres beslutninger.
- d. Ingen skal utnytte posisjon for å oppnå uberettigede fordeler.
- e. NSRs sekretariat skal en gang i året gjennomføre en undersøkelse knyttet til de ansatte og tillitsvalgte bierverv eller økonomiske interesser. Registreringen i registeret er frivillig og det skal ikke registreres annet enn forbindelsens karakter.

3. Reiser i NSRs navn

- a. Reis på billigst mulig måte, med kostnader dekket av NSR eller oppdragsgiver.
- b. NSR skal dekke reiser der oppdragsgivere kan påvirke uavhengighet.
- c. Hold en fremferd med god etisk standard på representasjonsoppdrag for NSR.

Varsling

Alle skal varsle om kritikkverdige forhold i NSR, og brudd på etiske retningslinjer. Landsstyret kan sette ned et eget utvalg for behandling av varsler.

MEARRÁDUS EVTTOHUS | FORSLAG TIL VEDTAK:

Framlagt forslag til NSRs etiske retningslinjer vedtas.